

صبح

■ فاطمه دوست کامی
■ سوره مهر

صبح وطن خواه راوی کتاب «صبح»، دختری ساکن خرمشهر است که از اولین ساعات شروع جنگ با مراجعه به مرکز درمانی کار امداد به مجروحان را شروع می‌کند. او پایش به خطوط درگیری نیز باز می‌شود و مورد اصابت ترکش قرار می‌گیرد. بعد از سقوط خرمشهر و با محاصره آبادان صبح همراه با تیم فداییان اسلام به فرماندهی شهید هاشمی در خطوط ذوالفقاری به امداد مجروحین و دفاع از شهر می‌پردازد.

چراغ‌های روشن شهر

■ فائزة ساسانی خواه
■ سوره مهر

این کتاب قصه اهالی خرمشهر ایران است که به دنیا ثابت کردند دفاع در برابر استکبار و مزدوران‌شان سن و سال و زن و مرد نمی‌شناسد. ملت ما با ایستادگی و دفاع، دست تعرض‌شان را کوتاه کرده و به آنان که قرار بود کشورمان را چندروزه اشغال کنند، درس بزرگی دادند؛ مردانی چون جهان‌آرا که به مانند نامش دنیا را با پیام رشادت و شهادت زینت بخشید.

زیباترین روزهای زندگی

■ سمیه شریف‌لو
■ سوره مهر

نویسنده کتاب روایتی از یک خانواده خرمشهری ارائه می‌دهد: مثل خیلی از خانواده‌های عرب زبان خرمشهر، پرجمعیت بودیم. در خانه آبا و اجدادی پدر بزرگم، سید محمود مدیح، که او را یوبا محمود صدا می‌زدیم، در یکی از محله‌های قدیمی خرمشهر و در صد قدمی مسجد جامع، خیابان فخررازی، کوچه فیض، زندگی می‌کردیم. در این خانه زیر سایه پدر بزرگ، بیست و هفت نفر سکونت داشتند.

می‌کنید که حتماً شکست خواهید خورد، باز هم مبارزه کنید. وقتی در آن لحظه‌ای که یقین دارید حتماً شکست می‌خورید باز به تلاش و کوشش و مبارزه خود ادامه دهید، آن وقت پیروزی و فتح نصیب‌تان خواهد شد. آیه صد و دهم سوره مبارکه یوسف نیز ناظر بر همین امر است. جایی که خداوند می‌فرماید: «حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَ ظَلُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كَذَّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا» در پیام امام خمینی (ره) پس از آزادسازی خرمشهر نیز همین آموزه‌های قرآنی نهفته است. جایی که گفتند: «بازوی قوی، قلب مطمئن و عشق به شهادت و لقاءالله است که پیروزی می‌آورد».

این چنین است که آزادسازی خرمشهر در عملیات شگفت‌انگیز بیت‌المقدس، از قدرتی حکایت می‌کرد که همت و ایمان رزمندگان اسلام آن را پدید آورد. نگاهی به رخدادهای پس از فتح خرمشهر و پیام‌های رسمی و غیررسمی دولت‌مردان آمریکایی و متحدانش، به روشنی حکایت از آن دارد که برپاکنندگان اصلی جنگ تحمیلی، از کارآمدی طرح حمله نظامی به ایران ناامید شده بودند و برای مقابله با نظام اسلامی راه کار دیگری را دنبال می‌کردند؛ چرا که ادامه جنگ از يك سو، حرکت پرشتاب نهضت‌های اسلامی را در منطقه به دنبال داشت و از سوی دیگر، برای قدرت‌های بزرگ که در سطح بسیار گسترده‌ای به نفع عراق وارد این کارزار شده بودند، شکست ارتش عراق، ترجمان ناکامی آنان بود. اما ناکام گذاشتن ارتش مجهز عراق در عملیات بیست و سه روزه بیت‌المقدس به سادگی به دست نیامد. یکی از مهمترین عوامل پیروزی قدرت معنوی رزمندگان ایرانی بود.

شهید حسن باقری به عنوان جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران در خاطره‌ای که از این عملیات نقل می‌کند می‌گوید: شب دوم عملیات عراقی‌ها با تیپ مستقل ۱۰ زرهی، از قوی‌ترین تیپ‌هایشان که خیلی به آن دل گرم بودند، دیوانه‌وار به طرف جاده حمله کردند. چند دستگاه از این تانک‌های عراقی موفق شدند تا روی جاده آسفالت هم پیش بیایند و خودشان را به خاکریز نیروهای ما برسانند. ظاهراً دیگر کار از کار گذشته بود. رزمندگان هم واقعاً در آنجا به این نکته پی بردند همان‌طور که هدف‌شان الله است باید از او یاری بگیرند. به ذهن فرماندهان خط‌خطور کرد لازم است در سرتاسر خط رزمنده‌ها تکبیر بگویند که در جبهه خیلی مؤثر بود. بعد از اینکه اعلام شد برادران تکبیر بگویند در سرتاسر خط، بچه‌ها شروع کردند به تکبیر گفتن و حمله کردند. عراقی‌ها وحشت کردند. خدمه و راننده‌های تانک‌های این تیپ عراقی که روی جاده آمده بودند تانک‌ها را گذاشتند و فرار کردند. آن‌هایی که عقب‌تر بودند هم با تانک‌هایشان فرار کردند و آن حمله دشمن هم با یاری خدا و سلاح الله‌اکبر دفع شد.

البته در همه مراحل مقاومت و پایداری که در خرمشهر جریان داشت، سلاح الله‌اکبر برگ برنده نیروهای مومن ایرانی بود. در همین زمینه باید یادی از شهید شریف قنوتی به عنوان نخستین روحانی شهید دفاع مقدس داشته باشیم که نقش بسزایی در مقاومت خرمشهر داشت. او با شروع جنگ تحمیلی، با تشکیل گروه‌های «الله‌اکبر» و گروهان‌های مقاومت، چندین بار شهر را از خطر سقوط نجات بخشید. پس از آن، لشکر «الله‌اکبر» را تشکیل داد و به دفاع از میهن اسلامی مشغول شد. دفاعی که با مقاومت و پایداری در سوم خرداد ۱۳۶۱ به ثمر نشست.

جهت صحیح حرکت کرده اید و خدا با شماست. در همه مراحل زندگی باید به خود تذکر بدهیم که آن چه از خیر انجام داده ایم به سبب و برکت توفیقی بوده که خداوند به ما عطا کرده است.

همه می‌دانیم عملیات آزادسازی خرمشهر، عملیات سرنوشت‌سازی بود که نقطه عطفی در تاریخ هشت‌ساله جنگ عراق و ایران محسوب می‌شود و به‌درستی تاریخ جنگ را به دو مقطع «قبل از آزادسازی خرمشهر» و «بعد از آزادسازی خرمشهر» تقسیم می‌کند. اما امام از آنجایی که فتح خرمشهر را پایان جنگ نمی‌دیدند و می‌دانستند تا پیروزی نهایی راه زیادی مانده است لذا با توجه دادن همگان به این حقیقت که همه چیز دست خداست و اوست که اراده بر پیروزی و شکست ملت‌ها می‌کند باعث می‌شدند که رزمندگان اسلام و فرماندهان کار را نهایی تلقی نکرده و در ادامه جنگ سست نشوند و به دست خدا و نصرت الهی و امداد غیبی همچنان امیدوار باشند.

مقام معظم رهبری به عنوان طلایه‌دار انقلاب اسلامی پس از امام خمینی درباره موضع امام بعد از پیروزی عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر چنین می‌فرمایند: «امام در حالات مختلف جنگ، به اقتضای آن حالت، موضع‌گیری می‌کرد و آن نکته‌ی اصلی را بیان می‌کرد. یک وقت مثلاً فرض کنید، یک قضیه‌ای پیش آمده بود در صحنه، در میدان که مردم روحیه‌شان را از دست داده بودند و بایستی روحیه پیدا می‌کردند؛ امام سعی می‌کرد به مردم روحیه بدهد و دشمن را تحقیر کند. معنای اینکه [فرمودند] «یک دزدی آمده، یک سنگی انداخته و فرار کرده»، این است که رزمندگان ما که به جبهه رفتند، دارند دشمن فراری را تعقیب می‌کنند. روحیه دادن به ملت. یک وقت لازم بود که از غرور رزمندگان جلوگیری بشود؛ فرض بفرمایید رزمندگان با حدود یک ماه تلاش کشنده و فوق‌العاده توانسته بودند خرمشهر را فتح کنند -خب این خیلی دستاورد عجیب و بزرگی بود که خرمشهر را رزمندگان ما، ارتش و سپاه و بسیج، توانستند از دشمن باز پس بگیرند- خب این ممکن بود غرور ایجاد کند؛ اینجا برای اینکه این غرور به وجود نیاید که ضربه‌اش بر همه‌ی افرادی که دست‌اندرکار در هر نقطه‌ای هستند بسیار زیاد است، امام فرمود «خرمشهر را خدا آزاد کرد»؛ [یعنی] ما وسیله هستیم؛ مطلب را مستند به اراده‌ی الهی و قدرت الهی می‌کنند.»

پیروزی در عملیات بیت‌المقدس نشان داد که مقاومت در مقابل دشمن همیشه نتیجه‌بخش خواهد بود. تمامی قدرت‌های نظامی جهان از جمله چین و اتحاد جماهیر شوروی پشتیبان نیروهای نظامی عراق بودند و امکانات مدرنی را برای تجاوز به ایران در اختیار صدام قرار دادند. اما روحیه مقاومت، ایستادگی و مشارکت مردم در دفاع مقدس باعث پیروزی در این عملیات شد. همیشه باید پیروزی در بیت‌المقدس را سنبل پیروزی‌ها بدانیم و از آن درس بگیریم تا قدس را هم مانند خرمشهر آزاد کنیم. اما رمز پیروزی در خرمشهر و اینکه چگونه دست خدا به کمک نیت و همت مخلصان راه حق آمد چیست؟ خداوند در آیه شانزدهم سوره مبارکه جن می‌فرماید: «وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَاءً غَدَقًا» مقام معظم رهبری در کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی، نقلی دارند از یکی از بزرگان تاریخ معاصر نقلی که با مضامین آیات قرآنی کاملاً منطبق است: آن وقتی که می‌توانید مبارزه کنید، وقتی دیدید که دارید شکست می‌خورید باز هم مبارزه کنید تا برسید به آن لحظه‌ای که دیگر یقین

کلیدواژه تاریخی
«خرمشهر را خدا آزاد کرد» یک مفهوم بنیادین در الهیات سیاسی انقلاب اسلامی بود که نه تنها بارقه امید و روحیه شهادت‌طلبی مضاعف در دل رزمندگان اسلام که به لحاظ مهارت جنگی بی‌تجربه و ابزار دفاعی بی‌بهره یا کم‌بهره بودند، برای مقابله با ارتش مجهز و قوی عراق با تمام پشتوانه‌های مالی، ابزاری، تبلیغاتی نظام استکباری جهانی، به وجود آورد، بلکه این روحیه فداکاری به گونه‌ای گل کرد که در طول هشت سال دفاع مقدس اجازه نداد یک وجب از خاک مقدس میهن اسلامی در اختیار متجاوزین قرار گیرد